

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici. Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

LETO X.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, 13. septembra 1927.

Telefon št. 2552

ŠTEV. 105.

Gospodarsko pismo iz Italije.

Najpomembnejši dogodek v tukajšnjem gospodarskem življenju v zadnjem času je bil nenavadno velik porast državnih papirjev na italijanskih borzah. Že dve leti so imeli vsi državni papirji skrajno slab trg, tendenca jim je bila vedno odločno navzdol, prekinjena le tupa tam z začasnimi reakcijami po prevelikih padcih. To neprekinjeno padanje so občutili tudi naši Goričani na lastni koži, ki so dobili vojnoškodninske obveznice, ali kot so jih oni na splošno zvali, »bone«, v plačilo vojne škode. Ker se ta papir obrestuje samo s 3 1/2 %, se je trgoval kmalu po pričetju izdaji pod pariteto ter se potem stalno nižal in dosegel začetkom tekočega leta najnižjo točko 60%. Radi tega kurznega razvoja so naši ljudje gospodarsko trpeli dosti škode in mnogo je danes kmetijskih posestev samo radi tega brezupno zadovoljenih. Dolg, ki je nastal radi nizkega ocenjevanja teh papirjev, je pri naši revalutirani liri čisto večji kot vse premoženje. Dosti izgub je pa tudi nastalo še iz drugega vzroka. Večina vojnih oškodovancev ni hotela prodati obveznic takoj ob sprejemu, ker se jim je zdel kurz, ker pod pariteto, prenizek. Da so dobili za obnovo potrebni denar, so lombardirali te papirje pri bankah ter tako postali nehoti borzni špekulanti a la hausse. Tedaj so stali ti papirji še razmeroma precej dobro, okoli 80%. Sčasoma pa je dolg pri bankah narastel za obresti in provizije, kurz obligacijam pa je padal, tako da so banke eksekutirale skoro vse pozicije, ker se je le malo od našel, ki bi mogel dokladati nov denar za kritje. Tako so se naši ljudje iznebili svojih obveznic redno po najnižjih cenah. Ako bi mogli napraviti statistiko, koliko izgub je pretrpelo naše ljudstvo radi tega zastavljanja, ki je tedaj prišlo takorekoč v modo, bi videli velikanske številke, ki gredo v stotisoče lir.

Take misli se vzbujajo danes pri zasledovanju borznih poročil, ki javljajo porast državnih papirjev. V teku kakega tedna so porastle vojnoškodninske obveznice od okoli 64 na 70 ter se potem ošibile na 69, 5% konsolidat od 78 na 82 ter 3 1/2 % renta od 67 na 72. Ali vprašam, koliko je naših ljudi še v srečni posesti teh obligacij, koliko je tistih, ki so mogli prej kljubovati hudim časom in morejo uživati sedanjo spremembo tendence? — Papirji so pač v prestani krizi ni dobi prešli iz takozvanih šibkih rok v močne roke, od posesti malega moža, ki jih ni mogel držati z lastnim denarjem, v roke velekapitalističnih krogov in samo ti zadnji bodo deležni sadu boljšega ocenjevanja.

Položaj na denarnem trgu je še vedno neugoden in le težko je mogoče priti gospodarskim krogom do kreditov in še tedaj so jako dragi. Poljedelski dolgoročni krediti po sprejemljivih pogojih se pa še vedno racijonirajo kot nekako kruh v vojni dobi. Nerazumljivo izgleda, kako da se drži ta napetost na denarnem trgu tako dolgo. Ravno revalutacija lire in izvršena repatrijacija prej v tujino izbeglih kapitalov bi morali po dosedanjih

izkušnjah v drugih sličnih slučajih olajšati denarni trg, kar smo doživeli v zadnjem času v Španiji, Franciji in Belgiji. Nasprotno z razmerami pri produkcijskih krogih imajo borze dovolj denarja, kjer se v zadnjem času opažajo tudi ponudbe iz inozemstva.

Naj v ilustracijo razmer navedem še statistiko o uvozu pšenice v Italijo tekom zadnjega poljedelskega leta, avgust 1926 do julij 1927 (v stotih):

avgusta 1926	1.008.700
septembra 1926	917.600
oktobra 1926	978.200
novembra 1926	1.853.000
decembra 1926	1.847.000
januarja 1927	2.577.000
februarja 1927	3.126.000
marca 1927	2.412.000
aprila 1927	2.660.000
maja 1927	2.427.900
junija 1927	2.250.000
julija 1927	1.530.820
v letu 1926/27	23.588.310

Iz teh številke se da posneti marsikaj zanimivega. Leta 1926/27 se je uvozilo 5 milij. stotov več nego predidno leto, čeravno so v tem letu stopile v veljavo znane drakonične odredbe o žitni bitki, na katero se je tedaj stavilo toliko nad.

Moremo posneti pa še nekaj drugega iz teh številke: Uvoz pšenice se je zadnja dva meseca znatno zmanjšal ter zaostaja izdatno za onim v predidnem letu, čeravno se je letos med letom druge mesece stalno več uvažalo kot lani. Vzroka za to je iskati v posebnih gospodarskih razmerah, nastalih vsled revalutacije lire. Poljedelstvo je namreč prišlo v akutno krizo ter mora razprodati pridelek takoj za vsako ceno, da pride do potrebnega denarja. Tudi so se vsi poljedelski krogi nalezli pesimizma, mogoče še več nego opravičljivo, in radi tega čisto ne morejo presoditi mirno in nepristransko gospodarskega položaja. Če domači pšenici so sedaj jako nizke in zaostajajo za 20 do 30 lir za inozemskim blagom iste kvalitete. Tako se trguje furlanska pšenica po 104—112 lir, »ardito«, ki je istovrstne kakovosti, pa po 112—120 lir. Slični inozemski pridelki pa stanejo ocarinjeni 138—140 lir franko vagon, fina Manitobe celo 155 lir. Jasno mora biti vsakemu bistremu opazovalcu, da se bodo morale v dobi kratkih mesecev sedanje prenike cene preleviti v ravnotako previsoke. Sedaj se namreč konsumira ravno radi pomanjkanja dežarja skoro izključno domačo pšenico, ker pa letošnja letina, posebno drugih poljskih pridelkov zaostaja še za lansko, ki tudi ni bila prav izvrstna, je jasno, da se pojé v kratkem dobršen del domače letine in da bo potem cel konsum odvisen popolnoma od inozemskega blaga. Izginilo bo torej današnje podcenjevanje domače pšenice, kateri bo šla cena radi pomanjkanja še nad današnjo ceno za inozemsko blago, ki stane, kot rečeno, kakih 30 lir več. To bo seveda imelo za posledico podražitev moke in kruha in tako posredni vpliv na celokupni draginski indeks.

Naj podam končno še nekaj podatkov o akcijskih družbah, nahajajočih se sedaj v Julijski Benečiji:

	Akc. kapital	Rezerve	Borzna kurzna vrednost uradno notiranih akcij	Nom. vredn. nenotiranih akcij
Banke	186.000.000	23.864.026	155.700.000	31.000.000
Zavarovalne družbe	117.500.000	1.299.526.452	698.000.000	17.500.000
Paroplovne družbe	635.200.000	215.138.461	669.360.000	37.400.000
Prometne družbe	30.522.200	2.258.818	13.697.335	18.200.000
Ladjedelnice	203.500.000	2.027.720	92.125.000	38.580.000
Jeklo	11.000.000	1.312.973	—	11.000.000
Tekstilne družbe	154.000.000	22.112.838	142.900.000	—
Elektrika in gas	52.000.000	8.351.614	4.260.000	46.000.000
Rude	66.050.000	4.919.918	—	66.050.400
Kemične	90.000.000	6.010.162	14.900.000	65.000.000
Hrana	90.580.000	7.700.639	29.650.000	59.580.000
Les	21.000.000	741.554	—	21.000.000
Gradba itd.	25.200.000	452.176	—	25.200.000
Razno	62.400.000	2.699.661	14.657.400	41.900.000
Skupaj	1.744.872.600	1.597.117.012	1.885.249.835	478.250.400

Kakor vidimo, so končne vsote jako velike; akcijski kapital z rezervami vred znaša čez 3.3 milijarde sedanjih lir. Vendar ocenjuje borza vrednosti radi gospodarske krize dosti nižje, kot je njih bilančna vrednost, torej niti 2 milijardi. Poleg tega naj omenim, da je še par družb s kapitalom v zlatih lirah, in sicer znaša ta kapital 22.250.000 zlatih lir in rezerve 1.347.495 zlatih lir. Kot izhaja iz gornjih številke, reprezentirajo največjo vrednost zavarovalne družbe, za njimi paroplovne družbe in ladjedelniska podjetja, katere se vse lahko postavijo v vrsto z velikimi mednarodnimi podjetji.

ZAVAROVANJE DAVKA PRI UVOZU IN IZVOZU.

Glede na napačno tolmačenje razpisa ministrstva financ glede zavarovanja davka pri uvozu in izvozu je izdala Zveza industrijcev v Ljubljani svojim članom naslednjo okrožnico:

»Gospod minister financ je bil z odlokom od 16. junija 1927, br. 70215, ukinil pobiranje 4% davčne varščine pri uvozu in izvozu od deklarativne vrednosti blaga, kakor se je ta varščina pobirala od vseh uvoznikov oziroma izvoznikov, ki niso mogli dokazati, da so dostili svojim davčnim obveznostim.

Popolna ukinitvev pobiranja davčne varščine je bila v toliko neugodna, ker so z njo zadobili prednost inozemci, ki v naši državi ne plačujejo davkov. Da se do neke mere pritegnejo v obdačbo tudi inozemci in ilegitalni trgovci, je gospod minister financ izdal nov razpis br. 90348 od 5. avgusta 1927, ki odreja, da se naj pobira davčna varščina od inozemcev in od onih naših državljanov, katerih firma ni pravilno protokolirana. Po tem razpisu je Generalna direkcija carin z naredbo C. br. 33409 od 18. avgusta 1927 izdala carinarnicam posebna navodila. Sedaj se davčna varščina zopet zahteva od inozemcev in od onih naših državljanov, ki nimajo protokolirane firme.

Zal je zopet došlo do nesporazumljenja, ki je povzročeno po nejasnem tekstu citirane naredbe. Za oprostitev od davčne varščine zahtevajo naše carinarnice dokaz, da je tvrdka sodno protokolirana. Znano pa je, da je pri nas dosti tvrdk, ki so obrtnemu in davčnemu oblastvu pravilno objavljene in redno plačujejo davke, niso pa sodno protokolirane. Zato naj se pod izrazom »protokolirane firme« razumejo vse one firme, katere so v smislu veljavnih predpisov svoje obratovanje prijavile obrtnemu oblastvu, ker je taka prijava v območju obrtnega reda od 1. 1907. istovetna s protokolacijo firme v predelih bivše kraljevine Srbije.

Zgodilo pa se je celo, da se neka carinarnica niti ni zadovoljila z dokazom sodne protokolacije firme, marveč zahteva po striktnem besedilu razpisa gospoda ministra dokaz, da je firma protokolirana izrecno za »uvozniške in izvozniške posle«. Taka zahteva gotovo ni utemeljena in nima smisla v Sloveniji, kjer morda niti ena firma ni protokolirana posebej za uvozniške in izvozniške posle.

Da se pobiranje davčne varščine pri uvozu in izvozu pravilno uredi, je Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani že odposlala predstavko na Generalno direkcijo porea. Enako smo tudi mi naslovili na centralna mesta naše obrazložene predstavke.

Konečno pripominjamo, da so po odloku C. br. 22.549 od 29. maja 1926 od polaganja davčne varščine izuzete naše akcijske družbe.

NAŠ UVOZ V PRVEM POLLETJU 1927.

Po statističnih podatkih generalne direkcije carin je znašal naš uvoz v prvem polletju letošnjega leta 562.614 ton vrednosti 3.375.685.039 Din, ali za 30.592 ton in 405.409.510 Din manj kot v prvem polletju lanskega leta, Generalna direkcija carin objavlja sedaj statistične podatke o uvozu v prvem polletju letošnjega leta urejeno po poedinih vrstah uvoznega blaga. Nazadovanje uvoza se kaže malone v vseh vrstah blaga. Največje nazadovanje kaže predivo in izdelki, ki je nazadovalo za 160 milijonov dinarjev. Nazadovanje se kaže tudi v uvozu kovin (okrog 160 milijonov Din), strojev in koč (35 milijonov Din), poljedelskih proizvodov (29 milijonov Din), mineralnih olj (23 milijonov Din) itd. Neznaten porast kažejo samo proizvodi šumarstva, kavčuk in gutaperča.

Prvo mesto zavzemajo po vrednosti v uvozu rastlinske in živalske snovi za predivo, ki smo jih uvozili za 1 milijardo 215.129.447 Din, kar predstavlja skoraj 36% celokupne vrednosti uvoza. Na drugem mestu so kovine s 406.696.150 Din, na tretjem poljedelski proizvod s 359.936.128 Din itd. Največ smo uvozili iz Avstrije in sicer 20.40% celokupnega uvoza, dalje iz Čehoslovaške 18.96, iz Italije 13.68, iz Nemčije 11.96, iz Anglije 6.59, iz Francije 4.79, iz Madžarske 4.62, iz Rumunije 4.33, iz Zedinjenih držav 4.01, iz Brazilije 4.49 itd.

Milivoje M. Savič:

Tujci v našem gospodarstvu in njihov vpliv na javno mnenje.*

Pred ujedinenjem smo bili pod raznimi državami, pod raznimi vplivi, a posebno pod gotovim vplivom tujcev, ki ni dovoljeval, da se spoznamo in sprijateljimo, ampak nas je med seboj razdvajal in delil, navajajo strašno čuda o Srbiji in Srbih. Avstro-Ogrska in Turčija, da bi mogli na naši zemlji vladati, sta naselili med nas tujce in pospeševali snovanje tujih podjetij radi eksploatacije pri nas. Da bi mogla vladati, je Avstrija jemala in ustvarjala janičarje, katere je vzgajala v mržnji napram svobodnemu delu naroda, napram Srbom in Črnogorcem. Naloga teh janičarjev je bila, da hvalijo vse, kar je avstro-ogrsko in da grajajo in obrekujejo, kar je srbijsko in srbsko.

Po ujedinenju so ostali tujci pri nas, ali pa so ostala pri nas njihova podjetja. Ti naseljeni tujci so nas že ob dohodu v našo državo mrzeli, ker je to zahteval oni, ki jih je pripeljal in pospeševal.

Oni nas tudi sedaj smrtno mrze kot avstro-ogrski in turški janičarji, ker so izgubili privilegirani položaj, katerega so imeli v Avstro-Ogrski in Turčiji.

Po ujedinenju se mi Srbi, Hrvati in Slovenci nismo še dobro spoznali, še manj pa sprijateljili, ne pomešali, pa tudi našo hišo uredili kakor treba in kakor jo hočemo s časom lepo urediti. Naravno je, da nastopi pri ureditvi hiše, kakor kadar denete v golobnjak golobe iz raznih golobnjakov, gotova razburjenost, ki se polagoma zmanjšuje in ponehuje, ako se jih ne prestando ne razburja in plaši. Država se ureja in pomirja, a bi se že uredila in pomirila, da ni tujcev in njihovih

* Iz Narodne odbrane br. 17. od 1. septembra l. l.

janičarjev, ki so storili vse, da se nikakor ne umirimo in uredimo. Tuji nas ne smejo odkrito kritikovati, ampak po ovinkih preko janičarjev. Zastopajo namreč stališče, da naj bo pri nas vse na mah urejeno kakor ura in da naj bodo vsi uradniki svetniki, dasi svetnikov na zemlji nikjer nimajo. Poleg tega zahtevajo, da naj ničesar ne plačajo, država pa naj dela čudeže. Naše ljudstvo je še razburjeno in se začinja še vedno bolj razburjati ter zahtevati ono, kar se mu ne more dati, odnosno nikakor ne more dati. Pod vplivom tujecev se naše ljudstvo vznemirja tudi radi onega, radi česar bi se sicer nikakor ne vznemirjalo in zahteva ono, kar bi sicer nikdar ne zahtevalo. Vplivom tujecev je pripisovati intenzivno kritiko državnih podjetij, šumskih in rudniških, ker to želijo tuji, da jih pridrže za sebe ali pridobe od države. Vplivom tujecev je pripisovati tudi nerazsodne kritike carinske in državne politike pri industriji za državno obrambo.

Tem vplivom tujecev je pripisovati tudi kritiko srbijanskih uradnikov v Bosni in Vojvodini, kateri se kritikujejo s stališča, da morajo biti Srbijanci pravi angelji in geniji, a oni, katere kritikujejo, pa so lahko ali bedaki ali angelji.

Temu vplivu tujecev se mora pripisovati tudi kritiko našega prometa, izhajajočo s stališča, da bi se moral takoj po osvoboditvi vršiti kakor švicarska precizna ura. Temu vplivu tujecev se mora pripisovati tudi kritika naših prilik, ki zahteva, da naj bodo naši ministri in uradniki vsegavedni, a oni, katere kritikujemo, da so ali bedaki, ali magarci, ali svetniki. Temu vplivu tujecev je tudi pripisovati kritiko kuluka, brez katerega se vsaj v Srbiji ne morejo vzdrževati vozna pota, ker nima niti ene tretjine zemlje s seli vezanega voznega pota. Oni povdarjajo, da je bil kuluk v Avstriji ukinjen že v 70. letih preteklega stoletja, pozabljajo pa pri tem, da je bil kuluk ukinjen potem, ko so se vsa pota zgradila s krvavim kulukom.

Tuji pregovarjajo, da bi plačevali davke, hočejo pa imeti dobre uradnike, lepa pota in vzoren promet. Tuji zahtevajo, da bi se brezplačno in udobno vozili po železnicah. Oni zahtevajo, a vedo, da to ne more biti, dočim naše lahkoverno ljudstvo veruje in zahteva. Tuji to zahtevajo, da bi se država ne uredila in ne pričela baviti tudi z njihovim vprašanjem in to je: ali nam kaže, da jih pustimo na mestih, na katera jih je postavila Avstro-Ogrska in jim pustimo ono, kar jim je dala.

Ne gre, da se en narod sprijazni z usodo in ne zahteva ničesar, ne gre

pa tudi, da se stavijo neprestane zahteve, naj se takoj napravi vse ono, kar se je v kulturnih državah doseglo tekom dolgih let. Ne gre, da bi se ničesar ne zahtevalo in pustiti, da ostane vse, kakor je, ne gre pa tudi zahtevati, da bodimo takoj Anglija ali Švica. Vsak narod ima svojo pot in svoj korak k napredku in civilizaciji in noče, da bi se ga v tem pospeševalo ali oviralo, ker je škodljivo eno kakor drugo.

Da nas morejo kritikovati, zahtevajo tuji, da bodimo takoj Anglija in Švica in da se usmerimo v hitrejšo napredovanje, da ob zaletu vse odleti od bedaka. Tuji nam odjedajo tako najboljše grižljaje, kakor tudi kale vodo in zažigajo hiše. Kaj naj storimo? Kot odgovor na to je edino odločba, da jih mi iztiramo iz naše hiše, čeprav bi vsled tega naš napredek kaj trpel. Zato se moramo pričeti zavedati, dobiti dobro voljo, da bodemo sami v gospodarskem oziru gospodarji naše zemlje in da za to izbacivanje mi naše ljudstvo dobro pripravimo.

Konstituiranje odbora Trgovskega dobrodelnega društva »Pomoč« v Ljubljani.

V zvezi z našim poročilom o ustanovnem zboru Trgovskega dobrodelnega društva »Pomoč« v številki 102. sporočamo, da se je odbor tega društva v seji, ki se je vršila dne 9. septembra t. l., konstituiral sledeče: predsednik: veletržec Ivan Gregorc, podpredsednik: veletržec A. Kregar, blagajnik: trgovec Ivan Železnikar, njegov namestnik Josip Krek, knjigovodja tvrdke Nikelsbacher-Smerkolj. Odborniki: veletržec J. Kavčič, trgovec Gvido Čadež, Karol Seljak, načelnik društva trgovskih potnikov za Slovenijo, Rihard Tory kot zastopnik Pomočniškega zbora, Julij Deu, zastopnik denarnih zavodov, Franjo Sfiligoj, zastopnik Gospodarske zveze; zastopniki ostalih gremijev: Konrad Elsbacher, načelnik gremija Laško, Anton Stergar, načelnik gremija Kamnik. Namestniki: gg. Ivan Bahovec, Franc Pavlin ter A. Arhar iz Ljubljane, Stanko Lenarčič, načelnik gremija iz Logatec, Edm. Kastelic, načelnik gremija Novo mesto, J. Divjak, načelnik gremija Ribnica. Revizorjem sta bila izvoljena gg. Emil Lajovic ter J. Kovač.

Novo izvoljeni predsednik g. Ivan Gregorc se je za izvolitev in izkazano zaupanje navzočim zahvalil ter jih

prosil, da ga v njegovem delu krepko podpirajo. Obljublja, da bo društvu posvečal največjo pažnjo, tako da bo to v ponos trgovskemu stanu.

Nato so se obravnavale in rešile nekatere vloge. Sklene se, da se vsem članom, ki so se dosedaj prijavili, vpošljejo čimprej članske izkaznice ter da se le do 31. decembra t. l. sprejemajo v to društvo člani, ki niso prekorčili 60 let starosti, po 1. januarju 1928 se bodo v društvo sprejemali samo člani do 50 let starosti.

Vsled tega se pozivljajo vsi oni, ki se še niso prijavili, da to čimprej store, ker se društvo na poznejše prijave ne bo moglo ozirati. Prijavnice dobi vsak član pri pristojnem gremiju ali pa lahko to zahteva od društva samega, ki mu jo takoj vpošlje. V pojasnilo podajamo ponovno sprejemne pogoje v to društvo. Vsak član vplača pri vstopu enkrat za vselej sledečo vpisnino: Člani do 30. leta 25 Din, od 30. do 40. leta 50 Din ter člani od 40. leta dalje 100 Din. Vsi oni člani, ki so prekorčili 40. leto starosti, morajo brezpogojno priključiti prijavnici zdravniško spričevalo. Brez tega je sprejem nemogoč. Poleg tega mora vsak član vplačati tudi za dva smrtna slučaja vnaprej po 10, skupno 20 Din.

Ker je občni zbor sprejel predlog, da se od vsakega člana, z ozirom na potrebno rezervo, ki jo mora imeti odbor v slučaju ponovnih smrtnih slučajev, tirja vnaprej za tri smrtna slučaje, bo društvo pri prvem smrtnem slučaju, ki bo sledil, tirjalo od vsake-

Temeljna načela novega obrtnega zakona.

(Referat g. Krpana, načelnika ministrstva trgovine in industrije, na konferenci zbornic v Splitu 1927.)
(Nadaljevanje.)

Nesporno je, da najbolj odgovarja namenu udruževanje po stanovskih kategorijah. Zato je treba sprejeti v zakon odredbe, s katerimi se pospešuje tako udruževanje. Kjer pa pogoji za tako udruževanje ne obstoje, je treba predvideti tudi možnost ustanavljanja udruženj sorodnih in nesorodnih strokovnih skupin, pri čemer je treba ostajati vedno pri razdelitvi na trgovino, obrt in industrijo, ker bi bilo nenaravno, da bi se ustanavljala udruženja, ki ne bi računala s svojo razdelitvijo, pa tudi dosedanji razvoj profesionalnega udruževanja kaže na to, da se obrdži ta razdelitev.

Zakon bi ne predpisoval teritorija, na katerem se ima ustanoviti udruženje. Treba je stremeti za tem, da se ustanavljajo udruženja, ki bi bila spsobna za delo. To pa morejo biti sa-

ga člana posmrtnino 10 Din ter za tretji smrtni slučaj 10 Din, skupno torej 20 Din, kar naj blagovolijo vsi člani vpoštevati.

Na občnem zboru sprejeta pravila so se dala tiskati ter jih člani dobijo tekom 8 dni. Prosimo vse dosedanje člane, da blagovolijo vse svoje tovariše opozoriti na to važno človekoljubno akcijo ter jih privabiti na vstop. Število članov dnevno narašča, vendar z ozirom na celokupen stalež trgovstva in nameščencev, bi bilo pričakovati še večjega števila. — Odbor.

TRGOVSKO PODPORNNO DRUŠTVO »SAMOPOMOČ« V MARIBORU.

Trgovski gremij v Mariboru je razposlal vabila za ustanovni občni zbor Trgovskega podpornega društva »Samopomoč« za mariborsko oblast vsem onim članom, ki so dosedaj k društvu pristopili. Občni zbor se vrši v sredo dne 14. t. m. ob pol 20. uri v dvorani hotela »Kosovo«. Ker je na dnevnem redu sprejem društvenih pravil in volitev upravnega odbora, je želeli s strani članstva obilne udeležbe; vabljeni so pa tem potom tudi vsi oni pridobitni krogi in privatni nameščenci, ki še niso pristopili in se za stvar zanimajo, s pristavkom, da imajo glasovalno pravico samo že pristopivši člani in oni, ki bodo oddali gremiju prijavnice še pred občnim zborom. Zato je želeli, da vsak interesent svojo prijavo do srede izvrši. — Za pripravljali odbor: Weixl.

mo takrat, kadar imajo zadostno število članov. Da-li se nahaja to število v eni ali več občin, v enem ali več srezov, v eni ali več oblasti, more biti važno samo z ozirom na razmere. Za udruženje industrialcev in bančnih podjetij more biti ena oblast preveč tesno področje, dočim more biti za obrte manjših dimenzij tudi srez prevelik teritorij. Zato je treba v zakonu omogočiti, da se teritorialna pristojnost poedinih udruženj prilagodi prilikam gospodarskih panog, ki so zastopane v udruženju.

Naloge gospodarskih udruženj, ki se v sedanjih zakonih domalega popolnoma enako določene, bi morale biti v novem zakonu modificirane, v kolikor se nanašajo na pomožno oseboje z ozirom na socijalno zakonodajo, ki največji del mer za podpiranje in zaščito pomožnega osebja pridružuje izključno posebnim po tej zakonodaji ustanovljenim institucijam. V ostalem bi novi zakon prepustil profesionalnim udruženjem v glavnem ves delokrog in delo pri vseh nalogah, ki so

LISTEK.

Dr. R. Andrejka:

Oris sedanjega stanja našega društvenega prava.

(Nadaljevanje.)

Kar se je reklo o pravicah društvenikov, da se ne morejo odrekati popolnoma nobenemu članu, velja tudi glede dolžnosti, izvzemši častne člane.

Častni člani so taki, ki so si pridobili za društvo prav posebnih zaslug in ki jih društvo zaradi tega izvoli za svoje »častne« člane. Tem članom podeljuje društvo, navadno po sklepu občnega zbora, vse pravice društvenikov, oprošča jih pa vsakterih dolžnosti. Častni član se torej lahko izvoli za predsednika, ako to izvolitev sprejme. On lahko vsak čas poseča društvene naprave in prireditve brez vstopnine, ne more se pa siliti niti v plačevanje članarine niti v izvrševanje društvenih nalog itd.

Med pravice društvenikov spada tudi pravica, da ravno tako prostovoljno, kakor je pristopil v društvo, lahko tudi izstopi iz njega. Ta izstop se ne sme omejiti, četudi ni član poravnal vse članarine, nasprotno pa se član z izstopom nikakor ne more oprostiti svojih dolžnih dajatev do društva.

Ako bi se tak član trajno branil pla-

čevati članarino, jo sme društveno vodstvo kot pogodbeno prevzeto dajatev sodno iztožiti odnosno izterjati. Mnoga pravila določajo v takih primerih, da se smatra član po preteku brezuspešnega opominjanja tekom gotovega roka ipso iure za izstopivšega, ali pa se daje odboru pravica, da ga izključi. Taka izključitev se uvaja tudi za primer, da bi član s svojim delom in delovanjem težko oškodoval društveno čast, ali tudi samo društvene namene. Zoper izključitev se časih pripušča priziv bodisi na občni zbor bodisi na društveno razsodišče.

Pravice in dolžnosti, ki izvirajo iz društvenega razmerja, se seveda tičejo samo društvenikov, to je onih oseb, ki so se podvrgle prostovoljno društvenim pravilom. Drugim izven stoječim osebam, torej nedruštvenikom, ne pritičejo društvene pravice, niti jim društvo ne more nalagati dolžnosti s pravnim učinkom. To sledi že iz § 810 o. d. z., po katerem ne more nihče, razen v primerih, ki jih določa zakon, za koga drugega kaj obetati ali pa zanj obljubo prevzeti. Samo društveni člani smejo in morejo, dokler društvo obstoji, zahtevati določno udeleževanje ali pa nadaljevanje društvenega delovanja. To je posebno važno pri humanitarnih društvih, pri katerih nimajo zunaj stoječe osebe, ki uživajo plodove dela društvenikov, nikake pravice do zahtev-

ka, da naj se to vrši i nadalje. Če bi društvo, ki je vsled svojega občekoristnega delovanja zadobilo velik pomen in vpliv v javnosti, prenehalo z delovanjem bodisi po sklepu odbora ali pa tudi vsled oblastvenega ukrepa, ni nihče razen društvenikov upravičen zanimati se ali pa posredovati za nadaljnje delovanje društva.

Isto velja že za postopanje pri ustanovitvi društva. Nihče razen predlagatelj ali pa članov pripravljalnega odbora ni legitimiran zahtevati od oblastev katerokoli izjavo, ali se bodo društvena pravila odobrila ali ne, zakaj se to ne izvrši, zakaj se ne skliče občni zbor itd. Nihče nima pravice, ako ni član pripravljalnega odbora ali pa od predlagateljev za to določen, posegati v potek ustanovnega občnega zbora. Nečlan nima nikake pravice, proti volji društva prisostvovati društvenim sejам ali občnim zborom, kamoli govoriti na njih, podajati predloge, kritizirati upravo itd. Nečlan je skratka tujec, inozemec v tej mali državi, v tem majhnem upravnem organizmu. Njegovo stališče je povsem prekerno in odvisno povsem od dobre volje društvenega zastopstva, ki ga lahko vsak čas iztira iz zborovanja ali seje, mu odtegne sadove svojega dela, ugodnosti svoje imovine, naklonila svojca društvenikov itd., ne da bi imel nečlan pravice, apelirati na društveno razsodišče niti na društveno oblastvo.

6. Organi društvenega vodstva.

Kakor vsaka pravna oseba, se tudi društvo udeležuje v človeškem življenju in v občevanju z ljudmi le zopet po fizičnih osebah, ki sprejemajo društveno voljo vsled društvenih sklepov ter jo prinašajo in predstavljajo na zunaj. Določitev števila teh oseb je prepuščena društveni volji. Samo pri političnih društvih je to število omejeno na najmanj pet in največ deset članov, sicer pa si društvo lahko izbere dvajset ali pa tudi samo enega člana za svoje organe. V društveni ustavi vidimo ozi- votvorjena najrazličnejša načela, od najbolj demokratičnega do najbolj absolutističnega. Vendar se da iz poznejšega določila, ki govori o pogojih veljavnih sklepov, izvajati, da je hotel društveni zakon postaviti vsaj en društveni organ, koder se sklepa, torej vsaj eno skupino, ki glasuje. Tak organ je po navadi občni zbor, to je v določnem roku pozvana skupina društvenikov, ki izraža pod notnim vodstvom in po določnih pogojih svojo voljo. Da bi društvo vodila in o njem (n. pr. o uporabi plačanih članarin ali društvene imovine, o pravicah in dolžnostih članov) odločala po svoji volji le ena sama oseba, ki ne bi bila nikomur odgovorna, to nasprotuje društvenemu pojmu in pa določilom § 4 društvenega zakona.

(Dahje prihodnjič.)

predvidene v kateremkoli veljavnih zakonov.

Ustanavljanje oblastnih in pokrajinskih zvez obrtnih združenj bi bilo prostovoljno. Načelo prisilnosti bi za te zveze ne veljalo.

Ker spravlja zakon o radnjah v zvezo s profesionalno organizacijo obrtnikov tudi zbornice (komore), moram se vsaj deloma dotakniti tudi tega vprašanja, četudi ne obstoja namen, da se to spravlja v novi obrtni zakon.

Da-li bodo zakonski predpisi o komorah sestavni del obrtnega zakona, ali predmet specialnega zakona, je vprašanje zakonodajne tehnike. Oni bi mogli povsem lepo imeti svoje mesto v obrtnem zakonu kot kodeksu norm, s katerimi se regulira ureditev največjega dela gospodarskih panog, ki so zastopane v komorah. Napaka bi se napravila le tedaj, če bi se komore uvrstile v vrsto profesionalnih organizacij. Komore, ki odgovarjajo današnjemu pojmu te ustanove, niso in ne morejo biti profesionalne organizacije, temveč morajo biti predstavnice gospodarstva, ki kot posvetovalni organi podpirajo državo pri reševanju vprašanj splošnega gospodarskega interesa. Pri tem je neizogibno, da delajo tudi za zaščito interesov gospodarskih panog, ki so v njih zastopane, pa tudi v interesu poedinih podjetnikov, v kolikor ti interesi harmonirajo s splošnimi interesi gospodarskega življenja države, kar pa ni njihova glavna naloga. Zato se mi zdi nelogičen sistem ločenih komor, ker te v resnici postajajo samo profesionalne organizacije in izgublajo iz vida svoj glavni namen. Komore pa, ki bi se smatrale edinole kot ustanove za zaščito stanovskih interesov, imajo s splošnega gospodarskega stališča isti značaj, kakor zveze združenj, ki bi jih mogle popolnoma nadomestiti. (Konec prihodnj.)

Naši državni bankovci.

Že po razmeroma kratki dobi kroženja se naš papirnati denar do skrajnosti obrabi, zamaže, raztrga in razpade. Brezdvomno da ni material prvovrsten in gotovo se ne da primerjati s tehnično dovršenostjo, kakor jo najdemo pri istovrstnih izdelkih inozemstva.

Razven dobavnih stroškov ne predstavlja bankovec pravzaprav nobene notranje vrednosti, kakor iz zlahodne kovine izdelan denar. Pri zamenjavi gre torej izključno za izdajne režije, ki pa pri visoki nakladi bankovcev pravočasne obnove posameznih komadov iz finančnih premislekov ne morejo ovirati. Povprečna porabna doba za bankovec najnižje vrste je eno leto, navadno se natiska naklada za kritje desetletne potrebe ter obenem organizira zamenjava pokvarjenih komadov. Pri nas take organizacije nimamo, ali vsaj udeležuje se ne, sicer bi ne krožil papirnati denar, ki mu ga glede zunanje oblike ni zlepa primera na svetu.

Z eno samo, seveda krepko, potezo gospoda finančnega ministra bi se dala ta sicer na videz malenkostna, pri natančnejšem motrivanju pa le prav važna zadeva rešiti.

Vse državne blagajne in denarni zavodi dobijo strog nalog rigorozne ločitve dobrih in slabih bankovcev pri vplačilih. Za izplačila se porabijo samo popolnoma celi in snažni bankovci, ostalo je pa potom nadrejenih blagajn odvesti v zamenjavo Narodni banki. Ta zavod in njegove podružnice morajo vedno razpolagati z zadostno zalogo papirnatega denarja, ki še ni bil v prometu. Te zaloge bankovcev se ne računajo na vsoto, ki je po finančnem zakonu za izdajo predvidena, ampak še le izmenjani komadi tvorijo blagajniško obremenitev državnega zaklada. Do zamenjave pa so omenjene zaloge samo vskladiščene, strogo zaračunljive tiskovine. Po temle načelu se dela drugod, kjer uvažujejo količkanj pomen zunanje oblike državnih vrednotnic.

Kako pa se dela pri nas: Brez vsake izbire izplačujejo uradi vseh vrst, močje si celo tu pa tam privoščijo nekateri blagajniki posebno naslado s tem, da se pri izplačilih trudijo znebiti posebno žalostnih eksemplarov, obrablenih bankovcev.

Pač pa se v obče opaža, da državne blagajne pri vplačilih s poškodovanim papirjem čestokrat delajo težave ter pogostoma odklanjajo sprejem bankovcev, ki spadajo po svoji zunanji obliki sicer že davno v peč, ampak občinstvo je prisiljeno te komaj že bankovcem podobne cunje porabljeni kot plačilno sredstvo.

Ni ravno verjetno, da bi Narodna banka ne razpolagala s primerno zalogo novih bankovcev krožeče izdaje, če pa se kljub temu zamenjava po organizatoričnem načrtu ne izvršuje, bi človek nehote prišel na idejo, da tiči v tej okolnosti premišljena akcija, ki prepušča državne obveznice usodi popolne obrabe in naravnemu uničenju potom prometa; poedine izgube zadnjih posestnikov niso preveč občutne, ali v skupnosti predstavljajo uničeni bankovci prav čeden dobiček za državo. Taka špekulacija bi bila nemoralna in nečastna za upravo ter jo kot dobri patrioti odklanjamo.

Tudi javna skrb za narodno zdravje bi morala uplivati, da se ugabni nosilci vseh mogočih nevarnih bakterij odstranijo; ali morda še noben bakteriolog ni skozi drobnogled opazoval površino umazanega desetaka?

Priznati se mora, da ljudstvo v svoji brezbriznosti tudi samo pridno pospešuje obrabo papirnatega denarja; to pa zopet sledi iz okolnosti, da kroži pri nas razmeroma nizka vrednota desetih dinarjev v papirju, kar je pri sedanjih razmerah prav za prav že drobiž ter ne najdemo drugod enake vrednosti skoro nikjer več v papirju. In če se že ne moremo odločiti za primerno kovino, potem naj bi vsaj sledili vzgledom v inozemstvu.

Kot najprimernejšo obliko državnim novčanicam imajo po splošni presoji dolarski bankovci Zjedinjenih držav S. A.; novejšje izdaje evropskih držav so že začele posnemati podolgovate štrikotnike, Predvsem pa je opazovati, da postajajo bankovci v izmerah tudi manjši, tako da se more tudi brez prigrivanja spraviti tudi večjo vrednoto v prirodno listnico.

Potem pa še nekaj. Čim večji je bankovec, tem bolj je izpostavljen nevarnosti ponarejanja in tem težje je falsifikatom priti na sled, to nas uči sodobna kriminalistika in naše lastne izkušnje. (K. Tiefengruber.)

Gospodarski položaj Ogrske.

Ogrska Kreditna banka izdaja mesečna gospodarska poročila; zvezek za julij in avgust govori o nadaljnem zboljšanju gospodarskega položaja na Ogrskem. Stiri glavne žitne vrste bodo dale za 200 milijonov pengő večji skupiček kot lani. Zvišana nakupna moč poljedelskega prebivalstva se javlja najprvo v dvigajočem se konsumu dnevnega blaga, dalje v rastoči prodaji produkcijskih sredstev. Dejstvo dviganja konsuma vidimo že iz številka za sladkor; v dobi od sept. 1926 do julija 1927 so prodali 850.000 met. stotov sladkorja, v istih mesecih prejšnjega leta pa samo 747.000 stotov. Konsum piva se je v istih mesecih dvignil od 440.000 na 619.000 hektolitrov. Povprečna mesečna poraba premoga je narasla od 40.000 na 50 tisoč vagonov, poraba surovega železa od 190.000 na 258.000 stotov. Vloge pri 14 največjih budimpeških denarnih zavodih so znašale na koncu lanskega junija ca 600 milijonov pengő, na koncu letošnjega junija ca 900 milijonov. Insolvent je bilo v prvih sedmih lanskih mesecih 1920, v prvih sedmih letošnjih mesecih 683. Število brezposelnih je rapidno padlo in je znašalo na koncu junija samo še 13 tisoč. Zvišana zaposlenost v industriji je v prvi vrsti v zvezi z izrednim dvigom stavbnega delovanja po vsej Ogrski. Od te stavbne delavnosti ima največ dobička kovinska industrija; zraven pa pride z vsakim dvigom konjunktura še razširjenje obratov in novo ustanavljanje tovarn. Konjunktorni dvig koristi tudi industriji konsumnega blaga. V prvi vrste je tekstilna industrija tako zaposlena kot ni bila še nikdar doslej; bolje kot lani se pa godi tudi gotovim panogam industrije živil, kemični, papirni, konfekcijski, pohištvni, usnjarski in čevlarski industriji.

GOSPODARSKI POLOŽAJ BOLGARIJE.

Bolgarski ministrski svet se je v daljši seji posvetoval o ekspozeju, ki ga bodo predložili finančnemu odboru Zveze narodov in ki se bo tikal gospodarskega in finančnega položaja Bolgarije. Ekspoze naglašja, da se je Bolgariji posrečilo, da že nekaj let drži svojo valuto stabilno, dalje, da je proračun skoraj popolnoma stabiliziral in da je predvojne dolgove tako uredila, da je bila potrebna za to samo prav majhna inozemska pomoč. Kljub temu se pa nahaja Bolgarija v skrajno težavnem položaju, kajti pomožna sredstva poljedelstva so popolnoma zastarela in porabljena, s čemer je racionalno gospodarstvo onemogočeno. Trgovina trpi vsled katastrofalnega svetovnega položaja, železnice in ceste so v skrajno slabem stanju. Vseh teh nedostalkov pa Bolgarija ne more popraviti z lastnimi sredstvi. Zato pride ekspoze do zaključka, da je neobhodno potrebno večje inozemsko posojilo. Ministrski predsednik je izjavil pred par dnevi zastopnikom trgovine, da računi z najetjem tega posojila na koncu tekočega ali pa v začetku bodočega leta.

NOVA HAUSSE BOMBAŽA.

Z veliko napetostjo od bombaževega trga pričakovana uradna cenitev bombaževega pridelka v U. S. A. s 1. septembrom govori o 12,692.000 balah nasproti cenitvi 13,492.000 bal 1. avgusta. Stanje pridelka navaja septembersko poročilo s 56.1 % normalnega stanja. Zasebne cenitve na borzi so govorile o 13 milijonih bal. Neugodni zaključek uradne cenitve bo povzročil najbrž novo hausse na bombaževem trgu.

Ljubljanska borza.

Tečaj 12. septembra 1927	Povprasevanje Din	Ponudba Din
DEVIZE:		
Berlin 1 M	13:515	13:545
Curih 100 fr.	1094—	1097—
Dunaj 1 šilling	7:9925	8:0225
London 1 funt	275:85	276:65
Newyork 1 dolar	56:65	56:85
Pariz 100 fr	222:25	224:25
Praga 100 kron	168:10	168:90
Trst 100 lir	307:75	309:75
VALUTE:		
Avstr. šilling 1 šilling	—	8—

Trgovina.

Zastopnik na lipskem trgu. Za Lipsko in okolico bi prevzela nemška tvrdka zastopstvo naših izvoznih tvrdk. Interesenti dobijo naslov nemške tvrdke v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Semenj v Frankfurtu. Jesenska prireditel frankfurtskega semnja se vrši letos od 18. do 21. t. m. Prospekte dobijo interesenti tudi v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Industrija.

Usnjarski teden v Milanu. Ministrstvo trgovine in industrije je obvestilo Zbornico za trgovino, obrt in industrijo, da

Pokrajinska razstava »Ljubljana v jeseni« od 17. do 26. septembra 1927 na prostoru Ljubljanskega velesejma.

Legitimacije za obisk II. Pokrajinske razstave »Ljubljana v jeseni« od 17. do 26. septembra 1927 so že v prodaji. Dobe se po Din 30.— pri vseh večjih denarnih zavodih, županstvih, raznih društvih in v Ljubljani pri sledečih tvrdkah: Putnik, Dunajska cesta, — Josip Zidar, Dunajska cesta, — Obrtna banka, — Jugoslavenska banka, — Jadransko-podunavska banka, — Zadržna gospodarska banka, — Češka industrijalna banka, — Prva hrvaška štedionica, — Ljubljanska kreditna banka, — Slovenska banka, — Kreditni zavod za trgovino in obrt, — Aloma Company, — Zadržna banka, — Matelič & Co., Kongresni trg, — Brezalkoholna produkcija, Poljanski nasip, — Kmetijska družba za Slovenijo, — Komercijalna banka, — »Posredovalec«, Sv. Petra cesta, — Zavodi, trafike itd., ki teh legitimacij še nimajo v razpečavanju, pa jih žele proti proviziji prodajati, naj se takoj obrnejo na Urad velesejma v Ljubljani. Občinstvu priporočamo, da se posluži te ugodne prilike in si nabavlja legitimacije že

je italijansko poslanstvo prosilo naše ministrstvo inostranih del, da obvesti vse interesente, da se vrši v Milanu od 20. do 27. oktobra t. l. »IV. italijanski teden usnjarske industrije«, ki bo mednarodnega značaja in na katerega so tudi vabljeni vse k usnjarski stroki spadajoče industrije v kraljevini SHS.

Nemške pivovarne. Izšla je knjiga »Die deutschen Brauereien«, Berlin, Jahrg. 1927, 26. Auflage. Založba »Für Börsen- und Finanzliteratur A. G.«, Berlin u. Leipzig. Nova knjiga je popolnoma prenovljena. Nima samo običajne vsebine, temveč prinaša tudi seznam vseh nemških pivovarn, združenih v nemški pivovarniški zvezi in v njenih 110 podzvezah. V knjigi najdeš vse podrobnosti o več kot 2000 pivovarnah. Kot uvod prinaša knjiga Dreegejev pregled o položaju nemške pivovarniške industrije.

Omejitev svetovne produkcije sladkorja. Predsednik Kube bo priporočil kubanskemu parlamentu sprejetje zakona, ki sklene omejitev kubanske sladkorne letne potrebe. To svetovno letno potrebo bo ugotovil odbor petih strovnjakov na temelju produkcijske in občinske statistike. Obenem bo stopila kubanska vlada v stik z ostalimi štirimi važnimi svetovnoprodukcijskimi pokrajinami sveta glede skupnega postopanja v zadevi sladkorne potrebe na svetovnem trgu. Odlični kubanski strokovnjak Tarafa se je podal že na otok Haiti, da se z republiko San Domingo posvetuje glede enakega postopanja. Na podlagi določenih sladkornih statistik bodo dodelili posameznim kubanskim produkcijskim okrajem njim pripadajočo izvozno količino.

Boj za španski petrolejski kartel. Španija hoče petrolejski monopol oddati konkurenčnim potom. Komisiji, ki ponudbe sprejema in ocenjuje, je došlo 6 ponudb. Na prvem mestu je konsorcij 45 bank pod vodstvom španskega zavoda Urqup. Nato pride skupina, za katero stoji Standard Oil. Od španske vlade zahtevani kapital 120 milijonov peset je v vseh ponudbah zelo prekoračen. Odločitev vlade bo prišla v dveh tednih.

Antitrustni zakon v Ameriki nepriljubljen. Washingtonski vladni krogi prihajajo zmeraj bolj do prepričanja, da bi izredno stroga uporaba antitrustnega zakona, ki je že precej star, na razvoj ameriškega gospodarstva neugodno vplivala. Federal Trade Commission (trade izg. trejd = trgovina), organ vlade za nadziranje antitrustnih določb, je začela pred kratkim z novo politiko. Politika gre za tem, da se v bodočnosti preiskujejo enostranska zasledovanja trustov. Snov, ki jo bodo zbrali, bodo objavili, da obvestijo javnost o razvoju moderne gospodarstva in da začne javnost diskutirati o tem vprašanju. Če bi se pokazalo, da so važne narodnogospodarske postavke v nevarnosti, bi bila na podlagi objavljenega materiala podana prilika, da izvede kongres primerne obrambne odredbe. — Sicer pa trusti v Ameriki itak obstojajo, samo da imajo druga imena: Company, Corporation, Union itd.

v predprodaji, da se ne bo treba nastavljanjati ob času prireditve pri sejmskih blagajnah.

Zbirališče revije slovenskih narodnih noš je v nedeljo, dne 18. t. m. točno ob pol 3. uri popoldne na velesejmu pred paviljonom K. Ker je prijavljenih že do danes čez 400 noš, nadalje jezdec, vozovi, veliko število skupin itd. in ker je prijavljen že tudi velik dotok obiskovalcev iz cele Slovenije in Hrvaške, bo naval velikanski in prosimo občinstvo, da se v izogib nesrečam, strogo pokorava rediteljem. Zlasti prosimo obiskovalce, da puste prostor za ocenjevanje narodnih noš prost.

Praznik slovenske narodne noše je v nedeljo dne 18. t. m. Ljubljana še nikdar ni sprejela tako krasnih in tako številnih narodnih noš kot topot. Spoštujemo našo narodno nošo, ceniti jo bomo znali prilikom njene revije, dne 18. t. m. Opozarjamo zlasti na beneško narodno nošo, nadalje na tržaško, belokranjsko, gorenjsko, kočevsko itd. — S sejmsko legitimacijo — polovična vožnja.

Nov način izdelovanja umetne svile. Nemška celulozna tovarna Waldhof je izumila nov način izdelovanja umetne svile; to je dalo upravnim mestom velepodjetja Glanzstoff povod, da so začeli z ožjimi stiki z imenovano tovarno. Ti stiki so se razvili tako daleč, da dela tovarna Waldhof danes za Glanzstoff. Gre samo še za ugotovitev, kako daleč gre po novem načinu trpežnost barv novega svilenega proizvoda. Pravijo, da dela Waldhof za 50 odstotkov cenejše kot drugi načini. Računijo s tem, da bodo postale zveze podjetja Glanzstoff z Waldhof še ožje in da bo sorazmerno s tem tvrdka Glanzstoff svojo delniško glavnicu zopet zvišala. Na drugem mestu smo pisali, da bo stopila skupina Snia-Courtauld-Glanzstoff tudi v stik s francoskim podjetjem Soiries de Calais.

Promet.

Parobrodne zveze z Ameriko. Paroplovno društvo »Cosulich Line«, glavno zastopstvo za Jugoslavijo v Zagrebu, Trg I., obvešča, da je družba reorganizirala svoje zveze s Severno in Južno Ameriko tako, da bodo njeni parniki pri vožnji v Ameriko in nazaj pristajali tudi v naši luki Split. Zbog tega bo za naš potniški in blagovni promet na razpolago mnogo prvorazrednih direktnih prog v Severno in Južno Ameriko, a ukrcavanje se bo vršilo v domači luki, kar bo izvoznikom in uvoznikom prištedilo mnogo denarja. Novi veliki motorni ladji »Saturnia« in »Vulkanica« (24.000 ton, 21 milj) bosta nastopile prvo potovanje: prva dne 21. septembra t. l. v smeri za južno, a druga 1. februarja 1928 za Severno Ameriko. Vendar pa ti dve ladji ne bosta pristajali v Splitu, dokler na bo pristanišče pripravljeno tudi za pristajanje tako velikih ladij — tako piše zastopništvo iz Zagreba.

RAZNO.

Častni konzul čilske republike v Dubrovniku. Čilska vlada je imenovala za častnega konzula v Dubrovniku g. Jovana Učoviča.

Tobačni monopol na Grškem. Grška vlada se pogaja z angleško-švicarsko družbo kapitalistov glede uvedbe tobačnega monopola za Grško ob istočasni ustanovitvi banke v svrhu financiranja tobačne produkcije. Nameravajo ustanoviti podružnice bank v najvažnejših tobačnih pokrajinah in v pomembnih izvoznih pristaniščih. Monopolni sindikat, kojega doba je zaenkrat določena na 40 let, mora dati pridelovalcem tobaka za-

stoj na razpolago vse za pridelovanje tobaka potrebno orodje in pa vsa sementa.

Po svetu. Angleško premogarstvo zaposluje okoli 685.000 rudarjev. — Argentinska vlada je zvišala izvozno carino na oves, pšenico in koruzo. — Brutohodki 185 ameriških železniških družb so dali v juliju nad pol milijarde dolarjev, netodohodki pa nad 84 milijonov. — V Nemškem so začeli s produkcijo petroleja v letu 1921; lani so ga napravili nad 95.000 ton, kar je pa še zmeraj samo 0.06% svetovne produkcije. — Francoskoškandinavski in angleški finančni konsorcij sta nakupila veliko kemično podjetje Mayer v Revalu (Estonika), ki obsega 80 tovarniških poslopij. Pravijo, da bosta konsorcija raztegnila svoje nakupe na vse baltiške obrobne države. — Švicarsko 4½ odstotno posojilo v znesku 400 milijonov frankov za zvezne železnice je doseglo popoln uspeh. Podpisovanje se morali zelo razdeliti, kar je znamenje, da je v Švici obična denarja še zmeraj velika. — Reparacijski odbor je imel sejo, na kateri so uredili nekaj vprašanj glede plačil četrtega reparacijskega Dawesovega leta. Gre za vplačilo 1750 milijonov zlatih mark za dobo od 1. septembra 1927 do 31. avgusta 1928. Dalje so sprejeli razne načrte in pogodbe glede dajatve premoška, dušika, barvil, železniškega in ladijskega materiala ter telefonskih kablov.

Tudi filadelfska Federal Reserve Bank je znižala obrestno mero na 3½%. Štiri odstotke ima samo še Federal Reserve banka v Minneapolis. — Produkcija sladkorja v Češkoslovaški se je skrčila letos od 15.50 mil met. stotov na 10.39 milijonov, torej za dobrih 4½ mil. ali za 31%. Približno polovica manjše produkcije pride na Češko, druga polovica na Moravsko, Šlesko in Slovaško. Konsum od začetka leta do konca leta je nazadoval za 3.59 milj. stotov ali za 34.3%. — S 1. oktobrom preneha izvozna prepoved za sladkor iz Francije. Med nemškimi, avstrijskimi in češkoslovaškimi tovarnimi fine pločevine obstoji že od začetka leta dogovor glede teritorialne zaščite za fino in črno pločevino. Dogovor traja do konca tekočega leta. Podoben teritorialni zaščitni dogovor obstoji med omenjenimi državami in med zvezo surovega jekla: — Nemška I. G. Farben se pogaja z angleško Imperia Chemical Ind. glede interesne skupnosti in so prišla pogajanja že v zaključni štadij. — Ruski sladkorni trust bo odposlal v Ameriko posebno komisijo v svrhu proučavanja tamošnjih sladkornih tovarn. Komisija se bo pogajala v Ameriki tudi o gradbi novih tovarn na Ruskem potomi ameriških tvrdk. V bodočem gospodarskem letu 1927/28 namerava zgraditi trust sedem novih sladkornih tovarn. Načrte bodo proučili strokovnjaki iz Zahodne Evrope.

Borza dela v Mariboru. Od 4. do 10. septembra je pri tej borzi iskalo dela: 70 moških in 76 ženskih oseb; ponujeno je bilo 36 moških in 59 ženskim, dobilo ga je pa 25 moških in 44 ženskih oseb. Odpadlo jih je 54, odpotovalo pa 27; od 1. januarja do 10. septembra je dela iskalo 6293 oseb, 3552 mest je bilo prostih, 2325 oseb je dobilo delo, 2465 jih je odpadlo, 1052 pa odpotovalo. — Delo dobijo: 4 hlapi, 17 viničarjev, 1 vrtnar, 7 kamnosekov, 1 kolar, 1 tapetnik, 4 zidarji, 1 čevljar, 1 mlinar, več vajencev (ključavničarske, mizarjske, pečarske, mlinarske, pekovske, čevljarke obrti) in 10 mizarjev za tovarno vagonov v Kruševacu; 23 kmečkih dekel, 2 kmečki gospodinj, 2 plačilni natakarici, 2 boljši gospodinj, 11 kuharic, 15 služkinj, 1 sobarica, 2 vzgojiteljici, 1 postrežnica, 2 šivilji, 1 šiviljska vajenka.

TRŽNA POROČILA.

KOVINSKI TRG.

Nekaj avstralskih svinčenih rudnikov paznanja, da bodo morali prenehati z obratovanjem, če padanje v ceni svinca ne bo prenehalo. To naznanilo je zelo razburilo interesirane londonske borzne kroge; že itak nezadovoljne cene so v zadnjih mesecih še naprej padle. Vse tri glavne avstralske kovine so se glede cene v zadnjem času prav nezadovoljno razvijale, tako srebro kot svinec in cink. »Ekonomist« prinaša seznam cen, deloma tudi drugi listi:

Kovinske cene v Londonu.

	Srebro penice za unco	Svinec funtov za tono	Cink funtov za tono
1913	27½	18/6/2	22/14/3
1916	31½/16	30/19/6	66/8/11
1921	36½/8	22/14/6	26/4/0
1925	32½/16	35/17/3	36/5/0
1926	28½/16	31/1/6	34/2/1
Sredi jun. 1927	26½	25/19/0	28/15/0
Konec avg. 1927	25¼	22/10/0	27/18/0

Sicer ni zmeraj tako hudo, kot nam pravijo številke, a trikratna kumulacija se nazadnje vendarle pozna. Tudi trpijo avstralski rudniki zelo občutno po težki zakonodaji v New South Walesu (napr. znižanje delovnega tedenskega časa od 44 ur na 35). Sicer je eden od rudnikov že itak slab, ker je najstarejši in bi ga morali v najbližjem času itak zapreti, producira samo še 15 odstotkov avstralske produkcije. Dalje so se nekatera podjetja že davno lotila produkcije železa in kovine namesto svinca itd., a to nič ne prikriva dejstva, da cene stalno padajo in da nekaterim podjetjem ni mogoče, obrniti se h kakšni drugi produkciji. Če bo šlo še tako naprej, bodo prišli še drugi obrati na vrsto in bodo morali zapreti. Gornji seznam nam situacijo zelo jasno oriše.

Mariborsko sejmsko poročilo. Na svinjski sejem dne 2. septembra 1927 se je pripeljalo 414 svinj in 2 kozi. Cene so bile sledeče: Mladi prašiči, 5 do 6 tednov stari, komad 90 do 125 Din, 7 do 9 tednov 150 do 180, 3 do 4 mesece 320 do 400, 5 do 7 mesecev 420 do 450, 8 do 10 mesecev 500 do 620, 1 leto 1000 do 1100 Din, 1 kg žive teže 10 do 11.50, mrtve teže 15 do 18 Din. Prodalo se je 196 komadov.

Mariborski trg, dne 10. septembra t. l. Kljub deževnemu vremenu je bil trg dobro založen in kupčija je bila že v prvih predpoldanskih urah zelo živahna. Slaninarji so pripeljali na 31 vozeh svinjine, kmetje pa na 50 vozeh krompirja, zelja, čebule in druge zelenjave, na 12 vozeh pa raznega sadja na trg. Cene mesa so se ustanovile in sicer so slaninarji prodajali svinjino po 15 do 30, slanino pa po 22 do 25 Din, domači mesarji pa govedino po 10 do 18, teletino 15 do 22.50, ovčje meso pa po 8 do 10 Din za 1 kg; cene drugim mesnim izdelkom so ostale neizpremenjene. — Perutnine in drugih domačih živali je bilo okoli 600 komadov. Cene so bile piščancem 12.50 do 25, kokošem 30 do 50, racam, gosem in puranom, mladim 30 do 50, starim 60 do 100, domačim zajcem 10 do 35, Angora-zajcem 75 Din komad. — Krompir, zelenjava, druga živila, sadje, cvetlice. Cene so bile krompirju 1 do 1.25, čebuli 2 do 2.50, česnu 8 do 12, paradižnikom 2 do 4, hrenu 8 do 10, kislemu zelju 4.50 Din za 1 kg, glavni solati 0.25 do 0.75, ohrovtu 0.25 do 1.50, karfioli 1 do 3, kumaricam 0.25 do 2, buči 0.25 do 2.50, rdeči pesi 0.25 do 1, kolerabi 0.50 do 0.75 Din komad, peteršilj 0.25, zelena 0.25 do 1 Din šopek, kupček graha v stročju 1, luščenega 4 do 5, fižola v stročju 1, kifelčarja 1, zelene paprike

10 Din za 1 kg, jabolka in hruške so se prodajale po 4 do 10, slive (češplje) so se prodajale topot, ko ni bilo bosanskih na trgu, po 6 do 7 Din za 1 kg, oziroma po 8 komadov za 1 Din, breskve 14 do 18, grozdje 8 do 10, datelji 25 do 30, mandelji 60 do 75, orehi luščeni 40 do 50, mak 18 Din kilogram, limone 0.50 do 1 Din komad. — Lesena in lončena roba 1 do 100 Din, lesene grablje 6 do 8, toporišča 8, držala za kose 20 Din, brezove metle 2.25 do 5 Din komad. — Seno in slama. V sredo 7. t. m. so kmetje pripeljali 24 voz sena, 4 otave in 9 slame, v soboto 10. t. m. kljub deževnemu vremenu 9 voz sena in 4 slame na trg. Cene so bile senu 50 do 87.50, otavi 50 do 60, slami pa 30 do 50 Din za 100 kg.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 13. septembra t. l. ponudbe glede dobave borovih plohov in mehkih desk; do 20. septembra t. l. glede dobave šestoglatih matic, 1400 komadov lopat; do 23. septembra t. l. pa glede dobave plinskih cevi. — Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odelenju te direkcije. Mjesni upravni odbor bratinske blagajne v Kanjanu sprejema do 15. septembra t. l. ponudbe glede dobave 1 torbice z instrumenti za babice. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije. Dne 17. septembra t. l. pri Komandi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani glede dobave 160.000 kg slame in 180.000 kg sena. — Dne 26. septembra t. l. pri Ministrstvu vojske in mornarice, odelenje za mornarico v Zemunu glede dobave strojnega olja in bencina. — Dne 26. septembra t. l. pri Direkciji drž. železnic v Zagrebu glede dobave matic in podložnih plošč; dne 28. septembra t. l. pa glede dobave vijakov. — Dne 28. septembra t. l. pri Direkciji pošte in telegrafa v Ljubljani glede dobave kolarskega lesa. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled. — Pri Direkciji drž. železnic, ekonomsko odelenje v Ljubljani se bodo vršile naslednje ofertalne licitacije: Dne 26. septembra t. l. glede dobave 680 komadov zavornjakov, 4000 kg dekstrina in 2650 komadov električnih žarnic; dne 27. septembra t. l. pa glede dobave 67 komadov zračnih posod (Sonderbehälter), 700 kg kaučukovega platna, 1900 komadov kaučukovih odbojnikov, 4800 komadov kaučukovih obrobov in glede dobave 250 m kaučukovih cevi. — Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odelenju te direkcije.

Veletrgovina
A. Šarabon

v Ljubljani

priporoča

špecerijsko blago

raznourstno žganje, moko in
deželne pridelke, raznourstno
rudninsko vodo.

Lastna pražarna za kavo in
mlin za dišave z električnim
obratom.

Ceniki na razpolago.

Telefon št. 2666.

LJUBLJANA - GREGORČIČEVA ULICA 23 - TEL. 2552

TISKARNA TRG.-IND. D. D. **MERKUR**

SE PRIPOROČA
ZA TISK VSAKOVRSNIH
TIKOVIN ZA TRGOVCE, OBRT-
NIKE, INDUSTRIJCE IN URADE.
LASTNA KNJIGOVEZNIKA.

Naročajte in
širite povsod
TRGOVSKI
— LIST! —

Izdelovanje oljnatih barv, firneža, lakov in steklarskega kleja. — Zaloga kemičnih in rudninskih barv. — Potrebščine za slikarje, pleskarje, ličarje in druge, vse v te stroke spadajoče.

Se priporočam

IVAN JANČAR

Trgovina Miklošičeva cesta 4
Skladišče Vidovdanska c. 14.

Galanterija, drobnarija,
parfumerija,
čevljarke potrebščine,
vrvarski izdelki (Šinkovec)
na debelo in na drobno.
DRAGO ROSINA
MARIBOR
Vetrinjska ulica šte. 26.